

**การพัฒนาโปรแกรมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์อย่างยั่งยืนตำบลโนนทอง
อำเภอเกษตรสมบูรณ์ จังหวัดชัยภูมิ**

**A development of sustainable tourism program Non Thong Subdistrict,
Kasetsomboon District, Chaiyaphum Province**

สิริศักดิ์ อาจวิชัย

Sirisak Ardwichai

คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ

Faculty of Education Chaiyaphum Rajabhat University

e-mail: sirisak.q@gmail.com

Received: November 8, 2021, Reviewed: November 15, 2021, Revised: November 25, 2021, Accepted: December 2, 2021

บทคัดย่อ

การศึกษาการพัฒนาโปรแกรมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์อย่างยั่งยืนตำบลโนนทอง อำเภอเกษตรสมบูรณ์ จังหวัดชัยภูมิ มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาบริบทและศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยว และ 2) เสนอแนะโปรแกรมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์อย่างยั่งยืนตำบลโนนทอง อำเภอเกษตรสมบูรณ์ จังหวัดชัยภูมิ

ผลการศึกษาพบว่า 1. ลักษณะทางกายภาพของตำบลโนนทอง พบว่า ตำบลโนนทองมีเนื้อที่ 116 ตารางกิโลเมตร ทิศเหนือติดต่อกับตำบลหนองโพนงามและตำบลบ้านเป่า ทิศใต้ติดต่อกับตำบลบ้านยาง ทิศตะวันออกติดต่อกับตำบลกุดเลาะและทิศตะวันตกติดต่อกับตำบลหนองแวงและตำบลหนองบัวแดง อำเภอหนองบัวแดง ลักษณะภูมิประเทศประกอบด้วยป่าไม้และภูเขา ที่ราบลุ่มเชิงไหล่เขา ตอนกลางของตำบลเป็นพื้นที่ราบลุ่มน้ำ โดยมีพื้นที่ป่าไม้และเทือกเขาตั้งเรียงรายจากทิศเหนือ ทิศตะวันตกและทิศใต้ เทือกเขาสำคัญคือภูนกแซง ภูผักะ และภูเขียว 2. ศักยภาพการเป็นแหล่งท่องเที่ยวตำบลโนนทองมีจุดเด่นหรือลักษณะเฉพาะของลำน้ำพรมมีความเป็นธรรมชาติที่ทัศนสวยงาม กิจกรรมการล่องแพ พายเรือชมสวนส้มโอ ล่องแก่ง และการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ นอกจากนี้ยังเป็นที่ยอมรับเกี่ยวกับความหวานและรสชาติของส้มโอ 3. โปรแกรมการท่องเที่ยวตำบลโนนทอง อำเภอเกษตรสมบูรณ์ จังหวัดชัยภูมิ ประกอบด้วย 4 โปรแกรม ได้แก่ 1) โปรแกรมที่ 1 (1 วัน) รูปแบบที่ 1 ล่องแพน้ำพรม รูปแบบที่ 2 นั่งเรือชมสวนส้มโอบ้านบุงสิบสี และรูปแบบที่ 3 ล่องแก่งตาตไฮ หมู่ 7 2) โปรแกรมที่ 2 (1 วัน 1 คืน) ล่องแพน้ำพรม – นั่งเรือแจวชมสวนส้มโอบ้านบุงสิบสี 3) โปรแกรมที่ 3 (1 วัน 1 คืน) นั่งเรือแจวชมสวนส้มโอบ้านบุงสิบสี – ล่องแก่งตาตไฮ 4) โปรแกรมที่ 4 (2 วัน 1 คืน) ล่องแพน้ำพรม – นั่งเรือแจวชมสวนส้มโอบ้านบุงสิบสี – ล่องแก่งตาตไฮ

คำสำคัญ : การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์, ความยั่งยืน, ตำบลโนนทอง

ABSTRACT

A study for sustainable development of ecotourism of Nonthong sub-district, Kasetsomboon district, Chaiyaphum province purposed to 1) study the context and potential of tourist attractions and 2) suggest a conservation tourism program of Nonthong sub-district, Kasetsomboon district, Chaiyaphum. The target group consisted of local people, government officials, entrepreneurial groups, and tourists.

The results were as follows:

1. Physical characteristics of NonThong Sub-district, Kaset Sombun District, Chaiyaphum Province. Its area is approximately 116 square kilometers or about 72,500 Rais. The North borders on Phon Ngam and Ban Pao, the South borders on Ban Yang, the East borders on Kut Lao, the West borders on Nong Waeng, and Nong Bua Daeng sub-district, Nong Bua Daeng province. Its physical feature consists mainly of forests and mountains, hillside lowlands (19.60 percent), the central part of the district is a basin plain, with forested areas and mountain ranges lined from the North. The crucial mountains are Phunok Saeo, Phupak Kha, and Phu Khiao.

2. The potential of nonthong tourist attractions has its distinctiveness or characteristics of Nam Prom water, has a natural, beautiful scenery. Rafting, boating, grapefruit groves, rafting and sustainable tourism are also renowned for their sweetness and taste of pomelo.

3. Travel program of Non Thong Sub-district, Kaset Sombun District, Chaiyaphum Province consisted of 4 programs: 1) The first program (1 day) model 1: Nam Prom water rafting; Model 2: rowing boat seeing Banbungsibsi pomelo garden and model 3: Tadsai water rafting; 2) The second program (1 day: 1 night) Nam Prom water rafting and rowing boat seeing Banbungsibsi pomelo garden. 3) The third program (1 day: 1 night) rowing boat seeing pomelo garden at Banbungsibsi and Tadsai water rafting. 4) The fourth program (2 days: 1 night) Nam Prom water rafting; rowing boat seeing Banbungsibsi pomelo garden and Tadsai water rafting.

Keywords : Sustainable tourism, Sustainable, Non Thong Subdistrict

บทนำ

การท่องเที่ยวเป็นอุตสาหกรรมภาคบริการที่มีบทบาทสำคัญในระบบเศรษฐกิจของประเทศไทย เพราะนอกจากจะสร้างรายได้โดยมีมูลค่าเป็นอันดับหนึ่งของการค้าบริการรวมของประเทศแล้วยังเป็น อุตสาหกรรมที่ก่อให้เกิดธุรกิจที่เกี่ยวข้องอีกมากมาย เช่น โรงแรมและที่พัก ภัตตาคารร้านอาหาร ร้าน จำหน่ายของที่ระลึก การคมนาคมขนส่ง ซึ่งก่อให้เกิดการลงทุนการจ้างงาน และการกระจายรายได้สู่ท้องถิ่น โดยแนวโน้มสถานการณ์การท่องเที่ยวโลก สถานการณ์การท่องเที่ยวในภูมิภาคเอเชียและแนวโน้มปี 2563 มีจำนวนนักท่องเที่ยว 343 ล้านคน นับเป็นภูมิภาคที่มีจำนวนนักท่องเที่ยวมากที่สุดเป็นอันดับสองรองจาก ภูมิภาคยุโรป โดยคิดเป็นการเพิ่มขึ้นอัตราร้อยละ 6 จากปีก่อนหน้าที่ 323 ล้านคน และเทียบเท่ากับอัตราการ เติบโตเฉลี่ยของจำนวนนักท่องเที่ยวทั่วโลกในปี 2561 ซึ่งการเติบโตของจำนวนนักท่องเที่ยวทั่วโลกในปี 2561 นับเป็นการเติบโตที่สูงที่สุดนับตั้งแต่ปี 2553 และสูงกว่าการคาดการณ์ของ World Tourism Organization (UNWTO) นักท่องเที่ยวที่เดินทางมายังภูมิภาคเอเชียและแปซิฟิกระหว่างปี 2548-2560 เติบโตเฉลี่ยในอัตรา ร้อยละ 6.4 ต่อปี เทียบกับทั่วโลกที่เติบโตในอัตราร้อยละ 4.2 ต่อปี โดยเอเชียใต้ และเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ คือภูมิภาคที่มีการเติบโตของจำนวนนักท่องเที่ยวมากที่สุดในภูมิภาคเอเชีย ที่อัตราการเติบโตเฉลี่ยร้อยละ 10.2 ต่อปี และร้อยละ 7.8 ต่อปี ตามลำดับ ทั้งนี้ประเทศที่นักท่องเที่ยวให้ความสนใจเดินทางมากที่สุดคือ ประเทศจีน และประเทศไทย หากมองทางด้านรายได้จากนักท่องเที่ยว ภูมิภาคเอเชียและแปซิฟิกมีรายได้ถือ เป็นร้อยละ 29 ของนักท่องเที่ยวทั่วโลกในปี 2560 โดยประเทศไทยเป็นประเทศที่ได้รายได้จากนักท่องเที่ยว มากที่สุดในภูมิภาค (ประมาณ 57.5 พันล้านดอลลาร์สหรัฐ) ซึ่งสาเหตุหลักส่วนหนึ่งที่ทำให้ประเทศไทยมี รายได้จากการท่องเที่ยวที่เพิ่มสูงขึ้นนั้นมาจากการปรับลดค่าธรรมเนียมการทำวีซ่าในบางประเทศ รวมถึงการ เดินทางมาเยือนโดยสายการบินที่สะดวกมากขึ้น (แนวโน้มสถานการณ์การท่องเที่ยวภูมิภาคเอเชียปี 2563. ออนไลน์. 2563) จากปัจจัยในหลาย ๆ ด้าน ส่งผลให้พฤติกรรมการท่องเที่ยวเปลี่ยนไปโดยนักท่องเที่ยวมี แนวโน้มสนใจการท่องเที่ยวในความสนใจพิเศษ (Special Interest Tourism) เช่น การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ (Health Tourism) การท่องเที่ยวเชิงผจญภัย (Adventure Tourism) การท่องเที่ยวเชิงศาสนา (Spiritual Tourism) การท่องเที่ยวเพื่อการประชุมและนิทรรศการ (MICE) และการท่องเที่ยวเชิงกีฬา (Sports Tourism) และกระแสความรับผิดชอบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อม การอนุรักษ์ประเพณีวัฒนธรรมดั้งเดิม กำลัง ได้รับความนิยมนักท่องเที่ยวและมีแนวโน้มมากขึ้น แนวคิดการพัฒนาอย่างยั่งยืนได้ถูกเปลี่ยนถ่ายเข้าสู่ อุตสาหกรรมท่องเที่ยวโดยรวมอย่างเป็นลำดับ และกำลังปรับเปลี่ยนสภาพไปสู่การจัดการที่คำนึงถึงขีด ความสามารถในการรองรับของธรรมชาติชุมชนขนบธรรมเนียมประเพณีวัฒนธรรมและวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของ ชุมชนและมุ่งเน้นสิ่งแวดล้อมและฐานทรัพยากรของพื้นที่ท่องเที่ยวเป็นสำคัญ ดังนั้นจึงเป็นโอกาสในการสร้าง เอกลักษณ์และตราสัญลักษณ์สินค้าทางการท่องเที่ยว วัฒนธรรมและธรรมชาติของประเทศไทย ให้เป็นที่รู้จัก และได้รับการยอมรับในระดับสากล (กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา. 2554) ซึ่งรายได้จากการท่องเที่ยวถือเป็น รายได้หลักของเศรษฐกิจไทยโดยในปี 2562 มีสัดส่วนถึง 16% ของ GDP โดยเป็นรายได้จากนักท่องเที่ยว ต่างชาติที่ 10% ของ GDP ซึ่งคิดเป็น 61% จากรายได้ท่องเที่ยวทั้งหมด (Krungthai COMPASS. ออนไลน์.

2563) แต่อย่างไรก็ตามยังมีปัจจัยในหลาย ๆ ด้านที่ส่งผลกระทบต่อการท่องเที่ยว เช่น การที่ประเทศไทยต้องประสบกับปัญหาวิกฤตและความเสี่ยงด้านการท่องเที่ยวในช่วงระยะเวลา 4-5 ปี ที่ผ่านมา ทั้งวิกฤตการณ์โรคซาร์ส (SARS) เหตุการณ์สึนามิ (Tsunami) การรัฐประหารการเกิดวิกฤตราคาน้ำมันโรคระบาดใช้หวัดสายพันธุ์ใหม่ 2009 ในขณะที่สถานการณ์ทางการเมืองยังคงส่งผลกระทบต่อการท่องเที่ยว ตลอดจนรายได้ค่าใช้จ่าย ราคาห้องพักเฉลี่ยของนักท่องเที่ยวเพิ่มขึ้นในช่วงทศวรรษที่ผ่านมา (แผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติ พ.ศ. 2555 - 2559) ส่งผลต่อจำนวนนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติที่เดินทางเข้ามาเที่ยวในประเทศลดน้อยลง

เพื่อให้การท่องเที่ยวของประเทศไทยสามารถปรับตัวเข้ากับสถานการณ์ต่าง ๆ เกิดการเติบโตอย่างมีคุณภาพและยั่งยืนและแข่งขันได้ในตลาดโลก คณะรัฐมนตรีจึงได้มีมติเมื่อวันที่ 17 เมษายน 2552 ให้การท่องเที่ยวเป็นวาระแห่งชาติ (National Agenda) และได้จัดทำร่างแผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติ แผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติ พ.ศ. 2555-2559 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อฟื้นฟูและกระตุ้นภาคการท่องเที่ยวให้ขยายตัวและเกิดความยั่งยืน และเพื่อเร่งรัดและสร้างศักยภาพในการหารายได้จากการท่องเที่ยวเพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวของประเทศไทยให้มีความพร้อมทั้งด้านคุณภาพการแข่งขันและให้เกิดการสร้างรายได้และกระจายรายได้ควบคู่ไปกับการพัฒนาที่ยั่งยืน ซึ่งให้สอดคล้องกับสถานการณ์ทั้งในและต่างประเทศ ตามแนวทางแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 และวิสัยทัศน์ประเทศไทยสู่ปี 2570 โดยน้อมนำแนวคิด “เศรษฐกิจพอเพียง” และ “คนเป็นศูนย์กลางของการพัฒนา” มาใช้แผนเพื่อให้เกิดการพัฒนาการท่องเที่ยวแบบองค์รวมที่สร้างทั้งรายได้และกระจายรายได้อย่างเป็นธรรมและยั่งยืน (กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา. 2554)

จากกระแสการท่องเที่ยวที่กำลังขยายตัวทางด้านการส่งเสริมและอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยวเพื่อความยั่งยืนและคงอยู่ของทรัพยากรในแหล่งท่องเที่ยว จังหวัดชัยภูมิก็เป็นหนึ่งในเส้นทางท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่มีทรัพยากรทางธรรมชาติที่น่าสนใจ ส่งผลให้นักท่องเที่ยวเดินทางมายังจังหวัดชัยภูมิเป็นจำนวนมากขึ้นเรื่อย โดยเฉพาะอำเภอเกษตรสมบูรณ์เป็นอำเภอหนึ่งของจังหวัดชัยภูมิ ตั้งอยู่ทางทิศเหนือของจังหวัดชัยภูมิ ตอนกลางของพื้นที่อำเภอเป็นที่ราบลุ่มสลับเนินมีลำน้ำสายสำคัญได้แก่ “ลำน้ำพรม” ไหลผ่าน ซึ่งลำน้ำสายนี้ถือเป็นเส้นเลือดหล่อเลี้ยงชาวชัยภูมิตอนบนเกือบทุกอำเภอและเป็นลำน้ำสาขาของน้ำพอง พื้นที่เป็นดินเหนียวปนทรายเหมาะแก่การปลูกข้าว ตอนเหนือของพื้นที่อำเภอเป็นที่ราบสลับเนินเหมาะแก่การปลูกพืชไร่และเลี้ยงสัตว์ ทิศใต้และทิศตะวันตกเป็นพื้นที่ป่าไม้และภูเขา มีภูเขาสูงสลับซับซ้อนโดยเฉพาะด้านทิศตะวันตกมีเทือกเขาภูเขียวซึ่งเป็นพื้นที่ป่าไม้ที่เป็นแหล่งต้นน้ำขนาดใหญ่ที่สุดแห่งหนึ่งของประเทศไทย มีป่าไม้ที่อุดมสมบูรณ์โดยเฉพาะ “ภูคิง” เป็นยอดเขาที่สูงที่สุด มีความสูงประมาณ 1,300 เมตรจากระดับน้ำทะเล พื้นที่เหล่านี้เป็นที่ตั้งของเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าภูเขียว (ทุ่งกะมัง) (วิกิเดีย. ออนไลน์. 2560) ซึ่งลำน้ำพรมตั้งอยู่ที่ตำบลโนนทอง อำเภอเกษตรสมบูรณ์ ห่างจากอำเภอเมืองชัยภูมิประมาณ 84 กิโลเมตร เนื่องจากมีการสร้างเป็นอ่างเก็บน้ำที่นี้จึงกลายเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่ได้รับความนิยมของอำเภอนี้ มีบริการล่องแพไปตามลำน้ำพรมไปจนถึงบ้านหนองไฮเพื่อชื่นชมธรรมชาติในบรรยากาศสายน้ำและขุนเขา การล่องแพที่ลำน้ำพรมและชมชมพุดัง การได้กระโดดน้ำเย็นๆ หรือการได้นอนหลับเพลินๆ บนแพลมพัดเย็นก็คงจะมีความสุขสุดๆ ซึ่งปัจจุบันมี

จุดให้บริการล่องแพ 2 จุด คือในส่วนที่อยู่ในฝั่งของชลประทานและกลุ่มแม่บ้านตำบลโนนทอง (ท่องเที่ยวสุดตา. ออนไลน์. 2560).

จากเหตุผลที่ได้กล่าวมาข้างต้นทำให้คณะผู้วิจัยมีความสนใจที่จะพัฒนาโปรแกรมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์อย่างยั่งยืนตำบลโนนทอง อำเภอเกษตรสมบูรณ์ จังหวัดชัยภูมิ เพื่อให้เป็นข้อมูลในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ โดยให้เกิดความยั่งยืนและเหมาะสมกับสภาพแวดล้อมและสอดคล้องกับรูปแบบการท่องเที่ยวที่จะเจริญเติบโตขึ้นภายในอนาคต

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาบริบทและศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์อย่างยั่งยืนตำบลโนนทอง อำเภอเกษตรสมบูรณ์ จังหวัดชัยภูมิ
2. เพื่อเสนอแนะโปรแกรมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์อย่างยั่งยืนตำบลโนนทอง อำเภอเกษตรสมบูรณ์ จังหวัดชัยภูมิ

กรอบแนวคิดในการวิจัย

องค์ประกอบทางการท่องเที่ยว 6A's

1. สิ่งดึงดูดใจ (Attractions)
2. สิ่งอำนวยความสะดวก (Accommodation)
3. การเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว (Accessibility)
4. โปรแกรมการท่องเที่ยวสำเร็จรูป (Available packages)
5. กิจกรรม (Activities)
6. การให้บริการของแหล่งท่องเที่ยว (Ancillary services)

ส่วนประสมทางการตลาด

1. องค์ประกอบของผลิตภัณฑ์
2. บุคลากร
3. ราคา
4. ช่องทางการจัดจำหน่าย
5. การส่งเสริมการตลาด
6. สิ่งแวดล้อมทางกายภาพ

โปรแกรมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์อย่าง
ยั่งยืนตำบลโนนทอง
อำเภอเกษตรสมบูรณ์ จังหวัดชัยภูมิ

วิธีการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลประกอบด้วย

1. แบบสอบถามสำหรับบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว รูปแบบการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์อย่างยั่งยืนตำบลโนนทอง อำเภอเกษตรสมบูรณ์ จังหวัดชัยภูมิ ซึ่งแบบสอบถามมีค่าความตรงเท่ากับ 1.00 แบ่งออกเป็น 3 ส่วน คือ

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check list)

ส่วนที่ 2 ปัญหาและความต้องการในการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์อย่างยั่งยืนของตำบลโนนทอง อำเภอเกษตรสมบูรณ์ จังหวัดชัยภูมิ 5 ด้าน ได้แก่ ด้านกระบวนการจัดการ ด้านการอนุรักษ์ทรัพยากร ด้านการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ด้านผลประโยชน์ของผู้ประกอบการ และด้านการมีส่วนร่วม ลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check list)

ส่วนที่ 3 ข้อเสนอแนะในการปรับปรุงและพัฒนาโปรแกรมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์อย่างยั่งยืนตำบลโนนทอง อำเภอเกษตรสมบูรณ์ จังหวัดชัยภูมิ เป็นแบบปลายเปิด

2. แบบสัมภาษณ์มีลักษณะเป็นแบบกึ่งมีโครงสร้างเกี่ยวกับรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์อย่างยั่งยืนตำบลโนนทอง อำเภอเกษตรสมบูรณ์ จังหวัดชัยภูมิ ผู้วิจัยได้ทำการหาคุณภาพในการความเป็นปรนัยของแบบสัมภาษณ์โดยนำไปทดลองสัมภาษณ์กับกลุ่มบุคคลที่เป็นผู้ประกอบการ นักท่องเที่ยว และคนในชุมชน

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ กลุ่มผู้ประกอบการดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยให้คณะผู้วิจัยเป็นผู้ดำเนินการเก็บข้อมูลในระหว่างเดือนธันวาคม 2560 – เดือนธันวาคม 2561 และนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวตำบลโนนทอง อำเภอเกษตรสมบูรณ์ โดยคณะผู้วิจัยทำการแจกแบบสอบถามเฉพาะในวันศุกร์ เสาร์ อาทิตย์ ในช่วงระหว่างเดือนธันวาคม 2560 ถึงเดือนธันวาคม 2561

การจัดกระทำข้อมูลนำข้อมูลมาวิเคราะห์ด้วยการแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละและการสังเคราะห์เนื้อหา

สรุปผลการวิจัย

1. ลักษณะทางกายภาพของตำบลโนนทอง อำเภอเกษตรสมบูรณ์ จังหวัดชัยภูมิ พบว่า ตำบลโนนทอง ตั้งอยู่ทางทิศตะวันตกของอำเภอเกษตรสมบูรณ์ อยู่ห่างจากจังหวัดชัยภูมิ 120 กิโลเมตร ตามเส้นทางถนนสายเมืองชัยภูมิ - หอนางบัวแดง - เกษตรสมบูรณ์ อยู่ห่างจากอำเภอเกษตรสมบูรณ์ 12 กิโลเมตร มีเนื้อที่โดยประมาณ 116 ตารางกิโลเมตรหรือประมาณ 72,500 ไร่ มีเขตติดต่อกับอำเภอและตำบลต่าง ๆ ทิศเหนือติดต่อกับตำบลหนองโพนงาม และตำบลบ้านเป่า ทิศใต้ติดต่อกับตำบลบ้านยาง ทิศตะวันออกติดต่อกับตำบลกุดเลาะ และ ทิศตะวันตกติดต่อกับตำบลหนองแวงและตำบลหนองบัวแดง อำเภอหนองบัวแดง ส่วนลักษณะภูมิประเทศส่วนใหญ่ประกอบด้วยป่าไม้และภูเขา (ร้อยละ 75.87) ที่ราบลุ่มเชิงไหล่เขา (ร้อยละ 19.60) บริเวณตอนกลางของตำบลเป็นพื้นที่ราบลุ่มน้ำ (ร้อยละ 4.53) โดยมีพื้นที่ป่าไม้และเทือกเขาตั้งเรียงรายจากทิศเหนือ ทิศตะวันตก และทิศใต้ เทือกเขาสำคัญคือ ภูนกแซว ภูผักะ และภูเขียว

2. ด้านศักยภาพการเป็นแหล่งท่องเที่ยวตำบลโนนทองมีจุดเด่นหรือลักษณะเฉพาะของลำน้ำพรม

มีความเป็นธรรมชาติที่วิเศษสวยงาม มีกิจกรรมการล่องแพ พายเรือชมสวนส้มโอ ล่องแก่ง และการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์นอกจากนี้ยังมีชื่อเสียงเป็นที่ยอมรับเกี่ยวกับความหวานและรสชาติของส้มโอ

3. โปรแกรมการท่องเที่ยวตำบลโนนทอง อำเภอเกษตรสมบูรณ์ จังหวัดชัยภูมิ ประกอบด้วย 4 โปรแกรม ได้แก่

- 1) โปรแกรมที่ 1 (1 วัน) รูปแบบที่ 1 ล่องแพน้ำพรม รูปแบบที่ 2 นั่งเรือชมสวนส้มโอบ้านบุงสิบลี และ รูปแบบที่ 3 ล่องแก่งตาดไซ หมู่ 7
- 2) โปรแกรมที่ 2 (1 วัน 1 คืน) ล่องแพน้ำพรม – นั่งเรือแจวชมสวนส้มโอบ้านบุงสิบลี
- 3) โปรแกรมที่ 3 (1 วัน 1 คืน) นั่งเรือแจวชมสวนส้มโอบ้านบุงสิบลี – ล่องแก่งตาดไซ
- 4) โปรแกรมที่ 4 (2 วัน 1 คืน) ล่องแพน้ำพรม – นั่งเรือแจวชมสวนส้มโอบ้านบุงสิบลี – ล่องแก่งตาดไซ

อภิปรายผล

ในการศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษาบริบทและศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวเพื่อนำข้อมูลมาประมวลเป็นรูปแบบการท่องเที่ยวซึ่งผลการศึกษาพบว่า สามารถจัดโปรแกรมการท่องเที่ยวออกเป็น 4 โปรแกรม ได้แก่ โปรแกรมที่ 1 (1 วัน) โปรแกรมที่ 2 (1 วัน 1 คืน) โปรแกรมที่ 3 (1 วัน 1 คืน) และโปรแกรมที่ 4 (2 วัน 1 คืน) ซึ่งในแต่ละโปรแกรมการท่องเที่ยวเป็นการเชื่อมโยงแหล่งท่องเที่ยวหลัก ๆ ของตำบลโนนทอง ได้แก่ ลำน้ำพรม บ้านบุงสิบลี และล่องแก่งตาดไซ นอกจากนี้ยังรวมถึงวัฒนธรรม วิถีชีวิตของชาวตำบลโนนทองที่สามารถนำมาเป็นจุดดึงดูดนักท่องเที่ยวและสามารถสร้างให้เกิดมูลค่าได้ประกอบกับลักษณะภูมิประเทศของตำบลโนนทองส่วนใหญ่เป็นป่าไม้และภูเขา (ร้อยละ 75.87) ที่ราบลุ่มเชิงไหล่เขา (ร้อยละ 19.60) บริเวณตอนกลางของตำบลเป็นพื้นที่ราบลุ่มน้ำ (ร้อยละ 4.53) โดยมีพื้นที่ป่าไม้และเทือกเขาตั้งเรียงรายจากทิศเหนือ ทิศตะวันตก และทิศใต้ เทือกเขาสำคัญคือ ภูนกแขวก ภูผักะ และภูเขียว โดยเฉพาะลำน้ำพรมที่มีความสวยงาม ความพร้อมรับนักท่องเที่ยวเพื่อมาล่องแพชมธรรมชาติ ทิวทัศน์ที่สวยงาม เหมาะแก่การมาพักผ่อน และจากการที่พื้นที่เป็นแหล่งน้ำและมีพื้นที่ป่าล้อมรอบจึงทำให้คนในชุมชนมีวิถีชีวิตที่พึ่งพาการเกษตรเป็นส่วนใหญ่แต่ที่ผ่านมายังขาดหน่วยงานที่ทำหน้าที่รับผิดชอบในการบริหารจัดการที่ชัดเจนทำให้การจัดกิจกรรมของแต่ละกลุ่มขาดการเชื่อมโยงและส่งต่อนักท่องเที่ยวซึ่งกันและกัน และที่สำคัญคือยังขาดมาตรการด้านความปลอดภัยสำหรับนักท่องเที่ยว ดังจะเห็นได้จากผลการสอบถามความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวที่ต่างลงความเห็นว่างุดเด่นหรือลักษณะเฉพาะของลำน้ำพรม ได้แก่ ความเป็นธรรมชาติ ทิวทัศน์สวยงาม ภูเขา กิจกรรมการล่องแพ และการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ เช่น การปลูกข้าว สวนส้มโอ และพืชชนิดอื่น ๆ สิ่งที่น่าสนใจจากการได้มาเที่ยวตำบลโนนทอง ได้แก่ ธรรมชาติที่สวยงาม บรรยากาศ เย็นสบาย และผู้คนในท้องถิ่นมีน้ำใจ เป็นมิตร แต่สิ่งที่ควรปรับปรุงเพื่อให้กิจกรรมล่องแพลำน้ำพรมมีความสนุกสนาน สามารถสร้างความสุข คุ่มค่าต่อการมาเที่ยว ได้แก่ แพท่องเที่ยว ร้านจำหน่ายสินค้า/ของที่ระลึก/ร้านกาแฟ/ร้านอาหาร และ โปรแกรมการท่องเที่ยวที่เชื่อมโยงกับชุมชนอื่น ๆ เนื่องจากตั้งแต่เดินทางเข้ามาถึงตำบลโนนทองนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่

คาดหวังว่าจะได้เห็นบรรยากาศที่เป็นชุมชนแห่งการท่องเที่ยวที่มีสินค้าประจำถิ่น สินค้าที่ระลึกต่าง ๆ สินค้า OTOP ของชุมชน ร้านอาหาร เครื่องดื่มที่กลมกลืนกับธรรมชาติ หรือแม้แต่แพสำหรับการล่องในลำน้ำพรมที่ค่อนข้างจะขาดการตระหนักในเรื่องความปลอดภัยอยู่บ้าง อุปกรณ์ชูชีพ ความสมบูรณ์แข็งแรงของแพ (บางลำ) นอกจากนี้ในสองข้างของลำน้ำพรมยังขาดกิจกรรมที่แสดงให้เห็นถึงวิถีชุมชน เช่น การทำเกษตร การจำหน่ายสินค้าของเกษตรกร เส้นทางคมนาคม ป้ายบอกระยะทาง จุดนั่งพักรอลงแพ จุดถ่ายรูปเช็คอิน (Check-in) การต้อนรับสถานที่จอดรถที่เพียงพอเหมาะสมสามารถป้องกันแดดได้ คุณภาพอาหารและราคาที่เหมาะสมไม่แพงจนเกินไป ศูนย์ประชาสัมพันธ์ สถานที่จำหน่ายสินค้าเกษตร ผลิตภัณฑ์ OTOP และโปรแกรมการท่องเที่ยวแบบครบวงจร เป็นต้น เนื่องจากตั้งแต่ตัวอำเภอมาจนถึงตำบลโนนทองและไปยังสถานที่ท่องเที่ยวต่าง ๆ นั้น หากไม่ใช้คนในพื้นที่หรือมีคนในพื้นที่เป็นคนนำทางอาจจะทำให้เสียเวลาในการเดินทางพอสมควร เส้นทางที่ขรุขระบ้าง ป้ายบอกระยะทางหรือเส้นทางที่มีน้อยเกินไป นอกจากนี้ยังขาดศูนย์ประชาสัมพันธ์แก่นักท่องเที่ยวซึ่งเมื่อมาถึงแล้วรู้ว่าจะไปที่ไหน อย่างไร ซึ่งเป็นภารกิจหลักในการส่งเสริมและให้ข้อมูลด้านต่างๆ แก่นักท่องเที่ยว

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. องค์การบริหารส่วนตำบลโนนทองควรร่วมมือกับชุมชนและหน่วยงานในระดับอำเภอในการสร้างความมั่นใจให้กับนักท่องเที่ยวในด้านการคมนาคม การจำหน่ายสินค้าของที่ระลึก และควบคุมราคาจำหน่ายสินค้า อาหาร เครื่องดื่มให้เป็นมาตรฐาน
2. องค์การบริหารส่วนตำบลโนนทองควรมีการจัดรถนำเที่ยว มีคัคเทศก์ในการให้ข้อมูลแก่นักท่องเที่ยวตลอดจนหน่วยพยาบาลฉุกเฉินเบื้องต้น
3. องค์การบริหารส่วนตำบลโนนทองและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรมีการสร้างความรู้ความเข้าใจถึงประโยชน์ต่างๆ เช่น รายได้ที่ชุมชนจะได้รับ การสร้างผลิตภัณฑ์ท้องถิ่น และการมีส่วนร่วมของชุมชนในการต้อนรับนักท่องเที่ยว
4. องค์การบริหารส่วนตำบลโนนทอง หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง หรือผู้นำทั้งสามชุมชนควรมีการบริหารจัดการนักท่องเที่ยวและรายได้ที่เกิดจากนักท่องเที่ยวให้ได้รับประโยชน์เท่าเทียมกันไม่ว่านักท่องเที่ยวจะไปหรือไม่ไปเที่ยวแห่งนั้น
5. ควรมีการเพิ่มสิ่งอำนวยความสะดวก เส้นทางคมนาคม ป้ายบอกระยะทาง จุดนั่งพักรอลงแพ จุดถ่ายรูปเช็คอิน (Check-in) การต้อนรับสถานที่จอดรถที่เพียงพอเหมาะสมสามารถป้องกันแดดได้ คุณภาพอาหารและราคาที่เหมาะสมไม่แพงจนเกินไป ศูนย์ประชาสัมพันธ์ สถานที่จำหน่ายสินค้าเกษตร ผลิตภัณฑ์ OTOP และโปรแกรมการท่องเที่ยวแบบครบวงจร

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา. (2554). แผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติพ.ศ. 2555-2559.

กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา.

แนวโน้มนโยบายการส่งเสริมการท่องเที่ยวภาคเอเชียปี 2563. (2563). **ทริสต์เพื่อการลงทุนในอสังหาริมทรัพย์**

และสิทธิการเช่าอุตสาหกรรม. [ออนไลน์] ได้จาก: [https://market.sec.or.th/ public/ ipos/ IPOGetFile.aspx?TransID=251523&TransFileSeq=44](https://market.sec.or.th/public/ ipos/ IPOGetFile.aspx?TransID=251523&TransFileSeq=44) [สืบค้นเมื่อวันที่ 17 ธันวาคม 2563].

ท่องเที่ยวสุดตา. (2560). **ข่าวท่องเที่ยว.** [ออนไลน์] ได้จาก: <http://www.sadoodta.com/content> [สืบค้นเมื่อวันที่ 27 พฤศจิกายน 2560].

วิกิเดีย. (2560). **อำเภอเกษตรสมบูรณ์.** [ออนไลน์] ได้จาก: <https://th.wikipedia.org/wiki/อำเภอเกษตรสมบูรณ์> [สืบค้นเมื่อวันที่ 27 พฤศจิกายน 2560].

Krungthai COMPASS. (2563). **เราเที่ยวด้วยกัน” กระตุ้นท่องเที่ยวไทย.** [ออนไลน์] ได้จาก: https://krungthai.com/Download/economyresources/EconomyResources_Download_579Research_Note_20_07_63.pdf [สืบค้นเมื่อวันที่ 1 เมษายน 2563].